

Sygn. akt I C 1404/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2014 r.

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Izabela Kosińska – Szota

Protokolant Lucyna Kazimierzuk

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2014 r. w Kłodzku na rozprawie

sprawy z powództwa I. D.

przeciwko P. C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

utrzymuje w mocy w całości wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 5 lutego 2014 r.

Sygn. akt I C 1404/13

UZASADNIENIE

Powódka I. D. w pozwie przeciwko P. C. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej czynności prawnej darowizny, której przedmiotem jest nieruchomości położona w s. B.dla której Sąd Rejonowy w Kłodzku prowadzi księgę wieczystą (...) zawartej w K. w dniu 10 stycznia 2013 r. przed notariuszem M. R.. (...) nr (...) pomiędzy pozwanym P. C. a dłużnikiem A. C. z pokrzywdzeniem powódki której przysługuje wierzytelność w wysokości 13 776 wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu przy przyjęciu, że pozwany może zwolnić się z zobowiązania przez zapłatę kwoty wynikającej z powyższego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu.

W dniu 5 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku wydał wyrok zaoczny uwzględniający zasadniczo powództwo.

Pozwany wniósł sprzeciw od wyroku zaocznego i o jego uchylenie w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu. Pozwany zaprzeczył, by darowizna została dokonana z pokrzywdzeniem obecnych ,czy przyszłych wierzycieli, ponieważ o takowych nie posiadał żadnej wiedzy. Pozwany podniósł, że dokonując darowizny nie działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli. Zdaniem pozwanego, powódka może być uznana co najwyżej za przyszłego wierzyciela, co wynika z daty wyroków, a darowizna została dokonana zanim rzekome wierzytelności powstały.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka I. D. prowadzi firmę przewozową. W działalności gospodarczej pomaga jej syn K. D..

Dowód:

- zeznania powódki – k.86 verte - 87

A. C. w 2012 r. zlecił powódce usługi transportowe palet drewnianych, było to kilka przewozów do C.. Powódka wystawiała A. C. faktury za usługi.

Dowód:

- zeznania świadka A. C. – k.85 verte – 86

- zeznania powódki – k.86 verte – 87

A. C. nie zapłacił powódce za wszystkie usługi transportowe i powódka wystąpiła przeciwko niemu do Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z pozwami o zapłatę.

Dowód:

- zeznania powódki – k.86 verte – 87

W dniu 10 stycznia 2013 r. A. C. darował swojemu synowi P. C. swój udział wynoszący (...) części w zabudowanej nieruchomości położonej w S. opisanej w księdze wieczystej (...) i niezabudowanych nieruchomościach położonych w S. opisanych w księgach wieczystych (...), a pozwany tę darowiznę przyjął. Strony określiły wartość darowizny na kwotę 100 000 zł.

Dowód:

- akt notarialny z dnia 10.01.2013 r. – k.32 – 37

W dacie darowizny A. C. nie był właścicielem innego majątku niż darowane nieruchomości. Był właścicielem dwóch samochodów ciężarowych i współwłaścicielem samochodu osobowego.

Dowód:

- zeznania świadka A. C. – k.85 verte – 86

- pismo komornika z dnia 04.07.2013 r. – k.10

Wyrokiem zaocznym z dnia 26 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie zasądził od A. C. na rzecz powódki I. D. kwotę 7 872 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 3 936 zł od dnia 1 maja 2012 r. i od kwoty 3 936 zł od dnia 7 maja 2012 r. oraz koszty procesu 1 517 zł. Wyrok został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 22 maja 2013 r.

Dowód:

- wyrok zaoczny SR w Dzierżoniowie z dnia 26.04.2013 r. – k.7

- postanowienie SR w Dzierżoniowie z dnia 22.05.2013 r. – k.8

W dniu 20 maja 2013 r. ponownie Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie wyrokiem zaocznym zasądził od A. C. na rzecz I. D. kwotę 1 968 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 maja 2012 r., kwotę 3 936 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2012 r. oraz koszty procesu na rzecz powódki w wysokości 1 467 zł, oraz oddalił dalej idące powództwo. Postanowieniem z dnia 17 czerwca wyrokowi została nadana klauzula wykonalności.

Dowód:

- wyrok zaoczny SR w Dzierżoniowie z dnia 20.05.2013 r. – k.5

- postanowienie SR w Dzierżoniowie z dnia 17.06.2013 r. – k.6

K. H. S. poinformował powódkę w piśmie z dnia 4 lipca 2013 r., że stan zadłużenia dłużnika A. C. wynosi 217 771,60 zł, egzekucja z rachunków bankowych, wynagrodzenia za pracę, ruchomości, wierzytelności z tytułu nadpłaty

podatku okazała się bezskuteczna, natomiast ustalono, że dłużnik dokonał darowizn trzech nieruchomości na rzecz syna P. C.. W piśmie z dnia 26 lipca 2013 r. komornik w odpowiedzi na wniosek powódki podał, że w stosunku do A. C. prowadzone są 4 postępowania egzekucyjne, a dłużnik nie posiada nadpłaty podatku w urzędzie skarbowym, egzekucja z rachunków bankowych okazała się bezskuteczna, jest właścicielem dwóch samochodów ciężarowych i współwłaścicielem samochodu osobowego marki B. (...) rok prod. (...).

Dowód:

- pismo komornika z dnia 26.07.2013 r. – k.9

- pismo komornika z dnia 04.07.2013 r. – k.10

Powódka wezwała pozwanego P. C. do dobrowolnego zaspokojenia wierzytelności w kwocie 30 722 zł powołując w wezwaniu tytuły wykonawcze, w tym w/w wyroki zaoczne SR w Dzierżoniowie.

Dowód:

- wezwanie z dnia 22.08.2013 r. – k.11

Powódka na podstawie rozmów w kancelarii komorniczej ustaliła, że kwota łączna egzekwowanych świadczeń od A. C. nie pozwoli na jej zaspokojenie.

Dowód:

- zeznania powódki – k.86

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z przepisem art.527 § 1 – 3 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Na podstawie przeprowadzonych dowodów stwierdzić należy, że niewątpliwie pozwany P. C. w wyniku darowizny nieruchomości z dnia 10 stycznia 2013 r. uzyskał korzyść majątkową pod tytułem darmym, a ponadto, że jest osobą będącą w bliskim stosunku do dłużnika A. C., ponieważ jest jego synem.

Nie sposób zgodzić się z pozwanym, że A. C. w dacie zawarcia umowy darowizny w dniu 10 stycznia 2013 r. nie był dłużnikiem powódki. Daty obu wyroków zaocznych Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie nie wskazują na powstanie tych wierzytelności w datach wydania wyroków, lecz pozwalają na stanowcze stwierdzenie, że powstały znacznie wcześniej. W oparciu o zeznania świadka A. C. i powódki, Sąd ustalił, że wierzytelności powstały z tytułu usług transportowych w 2012 r. i tych należności dotyczyły oba wyroki zaoczne Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 26 kwietnia 2013 r. i 20 maja 2013 r. Potwierdzają to również terminy początkowe zasądzonych odsetek we wskazanych wyrokach zaocznych. Świadek A. C., a więc dłużnik powódki, w zeznaniach podawał, że nie zalegał z żadnymi płatnościami w stosunku do syna powódki. Zeznania te nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ kwestie dotyczące zapłaty należności określonych wyrokami zaocznymi Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie winny być kwestionowane w tamtym postępowaniu rozpoznawczym, choćby wniesieniem sprzeciwu od wyroków zaocznych, nie zaś w sprawie dotyczącej uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Zauważyć należy, że zgodnie z art.365 §1 k.p.c. orzeczenie prawomocne

wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zatem podniesione przez pozwanego zarzuty co do zapłaty należności za usługi transportowe nie mogły zostać w żaden sposób uwzględnione, tym bardziej że pozwany nie przedstawił w tym zakresie żadnych dowodów wpłaty należności za te usługi, poprzestając na dowodzie z zeznań świadka A. C.. Ponadto prowadziłyby to w istocie do umożliwienia A. C. wzruszenia prawomocnych orzeczeń, od których nie wnosił przewidzianych środków zaskarżenia.

Fakt dokonania darowizny trzech nieruchomości przez A. C. na rzecz pozwanego wynika jednoznacznie z umowy z dnia 10 stycznia 2013 r.

Z ustalonego stanu faktycznego na podstawie wyżej powołanych dowodów wynika także pokrzywdzenie powódki jako wierzycielki wskutek darowizny dokonanej przez dłużnika A. C.. W komentowanych przepisach ustawodawca nie zdefiniował pojęcia niewypłacalności. Zgodnie z potocznym znaczeniem tego terminu chodzi tu o sytuację dłużnika polegającą na braku możliwości wywiązywania się przez niego z zobowiązań finansowych (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1249). W judykaturze przyjmuje się na ogół, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (wyrok SA w Warszawie z 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97, Apel. W-wa 1998, nr 4, poz. 36; wyrok SN z 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736). W ocenie Sądu, skoro z informacji komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne przeciwko A. C. wynika, że w lipcu 2013 r. posiadał łącznie zadłużenie przekraczające 217 000 zł, przy uwzględnieniu, że w styczniu 2013 r. nie miał innego majątku niż nieruchomości, co wynika z zeznań tego świadka, to świadczy to o niewypłacalności dłużnika i zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli. Zwrócić należy uwagę, że wierzytelności egzekwowane przez komornika powstały w dacie ich wymagalności, nie zaś w lipcu 2013 r. Pamiętać też należy o czasie trwania postępowań sądowych, ponieważ pomiędzy wniesieniem pozwu a uprawomocnieniem orzeczenia niejednokrotnie mijają co najmniej dwa miesiące. Zatem w dacie darowizny dłużnik A. C. miał zobowiązania w stosunku do powódki z 2012 r., inne zobowiązania wynoszące ponad 200 000 zł, nie miał innego majątku niż darowane nieruchomości oraz pojazdy mechaniczne o bliżej nieokreślonej wartości, to nie był w stanie zaspokoić roszczeń powódki z tytułu usług transportowych.

Zdaniem Sądu, zeznania świadka A. C. w kontekście informacji komornika sądowego co do braku zobowiązań w stosunku do innych podmiotów są nieprawdziwe, wszak należności egzekwowane nie powstają w ciągu kilku dni, tylko należy uwzględnić należy czas, jak wskazano wyżej, między datą wymagalności roszczenia, wytoczeniem o nie powództwa, zakończeniem procesu i wszczęciem egzekucji. Zauważyć wypada, że w tym zakresie dłużnik gubił się w zeznaniach co do tego, czy wierzytelności innych wierzycieli powstały przed, czy po dacie darowizny. Nadto, niesłuszny jest zarzut pozwanego, że powódka może być uznana co najwyżej za przyszłego wierzyciela. W odniesieniu do okresu, w którym powódka i dłużnik współpracowali w zakresie usług transportowych, tj. 2012 r., wystawionych faktur będących podstawą wydanych wyroków zaocznych przez Sąd Rejonowy w Kłodzku jest to zarzut zupełnie chybiony, podniesiony w oderwaniu do stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

W związku z tym stwierdzić należy, że dokonując darowizny był niewypłacalny, bowiem stan jego majątku nie pozwalał na zaspokojenie wierzycieli, w tym powódki. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 2001 r. w sprawie IV CKN 525/00 dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu (art. 527 § 2 k.c.) i wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Pokrzywdzenie (art. 527 § 2 k.c.) powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Okoliczności te wynikają z zeznań powódki i informacji komornika. Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem pozwanego, że powódka zaniechała prowadzenia egzekucji, co nie jest tożsame z niewypłacalnością. Pozwany nie przedstawił dowodów przeciwnych świadczących o możliwości zaspokojenia powódki przez dłużnika A. C..

Dwie pozostałe przesłanki powództwa opartego na *actio pauliana* wynikają z przepisów art. 528 k.c. i 529 k.c. Pierwszy z nich stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby

osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Natomiast z przepisu art.529 k.c. wynika, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

W tym miejscu przywołać należy wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie I ACa 681/13, zgodnie z którym przesłankami warunkującymi możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony przewidzianej skargą pauliańską są następujące okoliczności: istnienie wierzytelności; dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią oraz działanie osoby trzeciej w złej wierze. Dla możliwości skorzystania ze skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika, chyba, że w szczególnych przypadkach, w których występują domniemania prawne, tj. art. 527 § 3 k.c., 529 k.c. ciężar dowodu jest przerzucony na stronę pozwaną. Wszak to w jej interesie jest obalenie obciążającego pozwanego domniemania prawnego. Jeżeli zaś nie zdoła tego uczynić ponosi ujemne konsekwencje procesowe w postaci przegrania sprawy.

W ocenie Sądu, pozwany nie obalił domniemania, że darując nieruchomość działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a był w tej dacie niewypłacalny, na co wskazywano wyżej. Drugie z domniemań z art.528 k.c. również nie zostało wzruszone.

Mając powyższe na względzie, Sąd uznał, że wszystkie przesłanki niezbędne do uznania czynności prawnej za bezskuteczną zostały przez powódkę udowodnione i z tego względu wyrokiem zaocznym z dnia 5 lutego 2014 r. uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki I. D. czynność prawną w postaci umowy darowizny zawartą między A. C. a pozwanym P. C. przed notariuszem M. M. w dniu 10 stycznia 2013 r. R.(...)nr (...) w zakresie nieruchomości niezabudowanej opisanej w księdze wieczystej (...), której to powódce przysługują wierzytelności wynikające z wyroków zaocznych Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 26 kwietnia 2013 r. i z dnia 20 maja 2013 r., a po rozpoznaniu sprawy na skutek sprzeciwu pozwanego, wyrok zaoczny z dnia 5 lutego 2014 r. utrzymał w całości w mocy całości.

10.10.2014 r.